

את הסיפור דלהלן, סיפר בהתפעלות מרובה, הגאון רבי אורי זאב סאלאט, מחברי בית־הדין־הגדול של למברג, אשר שמעו מפי הגאון הנודע, רבי בנימין זאב אבדק"ק ז'מיגראד, אשר היה נוכח בעצמו בשעת המעשה:

יום אחד, ורבינו יושב בחדרו, מוקף בסיעה מחסידיו הגדולים, ובתוכם רבנים מופלגים וידועי־שם, נכנסה החדרה בבכיה רבה עניה סוערה מבנות הסביבה, אשר סיפרה, תוך שהיא מתלעלעת בבכייה, כי בעלה האביון, אשר סמוך היה על כספי צדקותיו של רבינו מזה עידן ועידנים, שבק זה עתה חיים לכל חי, ולא הותיר אחריו אפילו בכדי רכישת תכריכים.

בשולחנו של רבינו, קבועה היתה מגירה גדולה, מחולקת לתאים רבים, אשר הכילה כספים לצדקה. על כל תא, רשום היה הייעוד של כספי הצדקה אשר בתוכו. על תא אחד הופיע הכיתוב: "צדקה לעניים", על השני: "הכנסת כלה", על השלישי: "כסף מעשר", והיה גם תא, אשר עליו נכתב: "צרכי המת", בר מינן. פשט רבינו את ידו אל אותו התא, פושפש בתוכו, אך מצאו ריקן. גם בשאר התאים, לא נמצאו באותה שעה סכומים של ממש, מלבד בתא המיועד לכסף מעשר. בדלית ברירה, הוציא רבינו את הסכום הנדרש מאותו התא, מסרו לפני האלמנה, וזו פנתה ללכת.

כעבור רגע, והאלמנה עודנה בבית, הזדקר רבינו על כסאו ברעש, וקרא להחזיר את האלמנה מהרה. הוא הורה לה להשיב את המעות על השולחן, והעניק לה במקומן מעות אחרות מכספו הפרטי.

"אתמהו!" — פנה רבינו אל הסובבים אותו — "ניצבים עלי רבנים וגדולי־תורה מופלגים, ואיש מכם לא טרח להעיר לי מקרא מפורש בתורה, הנאמר על מעות מעשר־שני (דברים כ"ו): 'ולא נתתי ממנו למת', ופירשו חז"ל והובא ברש"י: 'לעשות לו ארון ותכריכין'. ואף כי במעות מעשר־שני דיבר הכתוב, מכל־מקום משמע, כי אין ראוי להשתמש בשום מעות אשר הוקדשו לשם מעשר — ולוא אף מעשר כספים גרידא — לצורך תכריכים!" — — —

הגאון מז'מיגראד, אשר סיפר את הסיפור, הודה, כי כל הרבנים

והלומדים אשר נכחו באותו המעמד, תאבים היו לראות, כיצד יתמודד רבינו עם הבעיה ההלכתית של שינוי ייעודם של כספי צדקה ממטרה למטרה (ראה שו"ע אורח־חיים סימן קנ"ג), אך איש מהם לא העלה בדעתו, את ההערה ההלכתית הצודקת אשר העלה רבינו.

אוצר החכמה

במקום שלוש התראות ואזהרות

בעומדו על משמר עמוד התורה, מתוקף תפקידו כצדיק הדור, נחשף פן חבוי וכמוס בשיעור־קומתו הרם והגישא של רבינו, בדמותה של תקיפות נמרצת, אשר נחשבה ביחס לענוותנותו המופלגת ושפלות ברכו האופיינית, כחידוש נדיר, הפלא ופלא. אלמלא מקראות כתובים, לא ניתן היה לשער את עוצמת העוז והתקיפות, בהם ידע להתלבש לעת הצורך, וקשה להולמם עם אופיו הרך והנכנע בכל מישור ונושא אחרים. וכעין שאמרו חכמינו ז"ל על דוד המלך עליו השלום (מועד־קטן ט"ז:): "הוא עדינו העצני" (שמואל"ב כ"ג) — כשהיה יושב ועוסק בתורה, היה מעדן עצמו (— כופף עצמו. רש"י) כתולעת, ובשעה שיוצא למלחמה, היה מקשה עצמו כעץ".

נצטט בזה איגרת אזהרה מאת רבינו, אל אחת מעשירות הארץ, אשר ניסתה לנשל את גיסה מן המגיע לו בעזבון בעלה המנוח, על פי דין תורה, ואף אטמה אוזניה לבקשותיו החוזרות ונישנות, לבוא ולהתדיין עמו לפני בית־דין. רבינו, נכנס, אפוא, בעובי הקורה, ושיגר לה אזהרה תקיפה ביותר, אשר כללה ביטויים נדירים מאוד, כשל אחד מתקיפי ארעא, אשר עליהם נעמוד להלן (סימני הפיסוק, סימני הקריאה והסוגריים, נוספו על־ידינו):

"ב"ה, יום ד' (— פר') לך, תר"ד לפ"ק. רימנאב.

להאשה הנגידה מרת ...

היות, גיסה הרב ר' בנימין בא לפני בקובלנא רבה, באשר שיש לו טענות ותביעות עליך, מעסק עזבון אחיו המנוח, מו"ה ליב, ורצונו להעמיד אותך לדין תורה. ואת(ה) במרדך ובערפך הקשה ואינך רוצה לעמוד עמו, וביד חזקה את(ה) רוצה לגזול כל העזבון שלא כתורה ולא ביושר.